

Marian Borzyszkowski

"Obrońca przed wylewami rzek.
Niezwykłe dzieje życia i kultu św.
Jana Nepomucena", Janusz
Hochleitner, Iwona Scheer,
Elbląg-Świdnica 1998 : [recenzja]

Studia Warmińskie 38, 410

2001

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jak w każdym opracowaniu naukowym dochodzi się do wniosków pewnych. Pozostają jednak obszary hipotez i wątpliwości. Niektóre z nich udałoby się rozwiązać na płaszczyźnie pogłębienia od strony teologicznej, szczególnie pastoralnej. W przytoczonych niżej braniewskich starodrukach można by szukać odpowiedzi na wiele stawianych przez Autora pytań²⁰.

I słowo końcowe o książce jako efekcie drukarskim. Firmie drukarskiej i wydawniczej brak było doświadczenia. Dobór czcionki, częsty brak spacji (por. s. 6), słaba korekta tekstów niemieckojęzycznych (s. 124, 135, 160 n.), utrudniają jej czytanie.

Ks. Marian Borzyszkowski

Janusz Hochleitner, Iwona Scheer, *Obrońca przed wylewami rzek. Niezwykłe dzieje życia i kultu św. Jana Nepomucena*, Wydawnictwo J[anusz] H[ochleitner] Elbląg – Świdnica 1998, ss. 112.

Jest to książka popularna, napisana przez dwóch autorów. Janusz Hochleitner opracował żywot św. Jana Nepomucena i podręczny modlitewnik, natomiast Iwona Scheer pisała o kulcie św. Jana Nepomucena. Całość poprzedzają wprowadzenie Arcybiskupa Metropolity Warmińskiego Edmunda Piszczka i wstęp. Książkę zamykają streszczenie w języku niemieckim, opisy ilustracji, bibliografia selektywna, spis treści. Sporą część książki stanowią ilustracje. Obejmują one kolorowe zdjęcia figur św. Jana Nepomucena, przeważnie z południowej Polski i jej pogranicza, oraz zniszczeń, spowodowanych na Dolnym Śląsku przez powódź w 1997 r. Również w tekście jest sporo zdjęć czarno-białych, reprodukcji z różnych okresów historycznych, do tego kilka reprodukcji drzeworytów Rose Reinhold.

Na uwagę zasługują niektóre stwierdzenia ze wstępu. Stanowią one pewną refleksję teologiczną po tragicznej powodzi w lipcu 1997 r. na Dolnym Śląsku. Dla Autorów powódź ta stała się okazją do przypomnienia jakże niesprawiedliwie zapomnianego w ostatnich dekadach lat świętego, który niegdyś gromadził wokół siebie wszystkich obawiających się nieszczęść niesionych przez wodę (s. 7). Końcowe słowa wstępu kierują uwagę czytelnika na podobne przypadki męczeństwa, jakie mały miejsce w Polsce.

Przez osobę bohatera tej książki wielu czytelnikom stanie przed oczyma męczeństwo Polaka, który bronił wolności i podobnie jak Jan Nepomucen został zgładzony wyrokiem władzy państwowej. Brak dopowiedzenia ze strony Autorów, czy tu chodzi o ks. Marcina Baryczkę († 1349), czy też ks. Jerzego Popiełuszkę († 1984), jednak wymienieni są oni w dalszej partii tekstu (s. 23).

Zarówno treść książki, jej format, bogaty materiał ilustracyjny, pozwalają ją zaliczyć do grupy popularnych hagiografii, napisanych fachowo, ze znajomością rzeczy, z próbą aktualizacji i uwspółcześnienia postaci św. Jana Nepomucena. Do tego dochodzi dobra szata graficzna, po części zapewne zasługa firmy drukarskiej *Usługi Poligraficzne* z Nowej Rudy.

Ks. Marian Borzyszkowski

²⁰ Lob- und Ehr-Bezeugung dem heil. Janni Nepomucen. Nebst Andächtigen schönen Gebettern, Braunsberg, Aufs neu gedr. In Coll. S.J. anno 1731. — Selectae Devotionis ad S. Judem Apost., S. Joann. Nepom. S. Dismam poenitentem latronem, S. Anton. Pad. adjunctis aliis orationibus. Brunsbergae C.S. J. A. MDCCXXXV.